

Ca-Nostra

*** ANY QUART NÚM. 160 *** QUINZENARI POPULAR *** INCA, 16 DE SEPTEMBRE DE 1911 ***

Enfermedades de las plantas y especialmente las del almendro (*)

Las plantas son seres vivientes que solo se diferencian de los animales en que ellas están fijadas en la tierra y estos pueden moverse á voluntad.

Unos y otras están sujetos á enfermedades que merman las cosechas á medida que el cultivo tiene mayor intensidad. Las plantas comen como los animales, pero solo hacen unos setenta años que sabemos de que se nutren y como se nutren.

Lo notable es que hay plantas que se alimentan de otras plantas y causan las primeras gran daño á las segundas. Las primeras se llaman parásitas porque viven y se nutren de aquellas sobre que viven.—Esto se llama: *parasitismo vegetal*.

Las más terribles de estas plantas perturbadoras son las más pequeñas, que no son visibles á la simple vista y cuyo diametro es menos que un milésimo de milímetro. Estas solamente se ven al microscopio que aumenta 100-1000 veces su diametro. De ellas no se escapan los vegetales más gigantes que mueren á sus ataques á los pocos años, ni los de mediano tamaño, ni los más insignificantes. Si cuando se arrancan los árboles que sucumben á sus ataques se examinan sus raíces, se ve sobre ellas una suerte de telaraña blanca que ha sido causa de su muerte. Pero si examináis al microscopio esa telaraña, vereis que se convierte en un agregado de millares de hongos que al reproducirse prodigiosamente chupan á las raíces, para nutrirse, grandes cantidades de savia, y cuando esta no puede ya alimentar el vegetal, muere este.

Si tuvierais la debilidad de dejar en la tierra un pedazo de esas raíces, atacadas, ellas propagarian la enfermedad á otros árboles, y para evitar esta propagación, sería indispensable quemar las partes atacadas del primer árbol atacado. También se propaga este mal de árbol á árbol por sus raíces, y vosotros habreis observado que con frecuencia van desapareciendo uno á uno los árboles de una plantación, á causa de haberse puesto en contacto la raíz atacada de uno con las de otro árbol sano que queda infectado de la enfermedad parasitaria.

En el hoyo donde estaba el árbol plantado Per mediació d'un amic nostre hem rebut de D. Pedro Estelrich, Catedrático del Institut provincial, aquest treball inèdit sobre les malalties de les plantes que ab gust comensam a publicar avuy y acabarem al nombre proper.

quedan restos de los hongos y de sus esporas que vienen á ser sus órganos de multiplicación parecidas á las semillas de las plantas.

Habreis observado que siempre que se muere un árbol, si no es desinfectado con todo cuidado el hoyo donde murió, si se planta otro árbol el año siguiente se muere en seguida.—Para evitar su muerte hay que desinfectar el hoyo quemando paja húmeda dentro el mismo, á fin de que durante mucho la combustión lo desinfecte el fuego, y si esto no bastase habrá que dejar pasar algunos años, antes de replantar, á fin de que los gérmenes de la planta parásita hayan perdido su facultad germinativa.

Parasitismo animal—Muchos animales viven también sobre y á expensas de los vegetales. Cuanto más pequeños sean por regla general son más perjudiciales y sobre todo si viven sobre las raíces. El caso de la filoxera es un ejemplo que todos conoceis—Este insecto destruyó en pocos años todos nuestros viñedos de pie europeo ó asiático injertado ó sin injertar. Para cultivar otra vez la vid destruida hemos tenido que apelar al pie americano cuya raíz no es atacada por la filoxera, siempre que el injerto europeo no quede, después que ha prendido, cubierto de tierra, pues entonces aquel saca raíces que siendo europeas son atacadas por la filoxera y muere la cepa.

Todos nuestros árboles pueden ser atacados por los insectos de las raíces y perecer, excepto el olivo que teniendo las raíces muy viejas y estensas no siente los ataques de dichos insectos.

El almendro además del Pulgón de que trataremos concretamente luego tiene numerosos insectos que le atacan: los escarabajos, las mariposas que en número casi infinito aparecen en la primavera en busca de alimento para sus crías, que prefieren las plantas cultivadas, para alimento de sus orugas que tejen después sus capullos de seda.

La cópula de macho y hembra se verifica una vez que han salido de sus invernáculos así que asoma la primavera y las plantas brotan para ofrecerles nuevos tallos y nuevas hojas donde puedan depositar sus huevos, que una vez avivados producen una pequeña larva que se alimenta de la brotada nueva asegurando la vida y desarrollo del nuevo ser y la propagación de la especie, supremo cuidado de la madre naturaleza que siempre persigue la conservación de las especies en el globo; de otro modo pronto quedarían extinguidas y pudiera resultar un desequilibrio sumamen-

te perjudicial.

Y los cuidados de la naturaleza no se reducen á esto solo, sino que tienden á proteger á los insectos y sus larvas ú orugas, por ejemplo de una manera tan sorprendente é ingeniosa que al ser atacados por sus enemigos, las aves que de ellos se alimentan, tengan medios de defenderse para no ser extinguidos.

El naturalista inglés Sir Jhon Lubboch en su excelente trabajo que titula: *De algunas relaciones entre plantas é insectos* dice que las orugas que viven sobre árboles verdes, tienen el color verde; si son de color amarillo poseen también los insectos este color: otras veces tienen un color agrisado, otras tienen rayas amarillas para hacer el efecto de un rayo de sol al pasar á través del follaje, y burlar al pájaro para quien la larva pasa desapercibida, á fin de asegurar la conservación de la especie.

El hombre por lo general tiende á obrar contra la naturaleza ó en sentido opuesto á la misma, porque siempre obra para su propia conveniencia, y si tuviera una acción más intensa produciría grandes conflictos, pero no se producen por lo limitado de su acción.

Y ¿sabéis lo que dicen nuestros campesinos cuando los brotes tiernos de los perales, manzanos, nisperos comunes y otros frutales que brotan en la primavera fuercen los extremos de sus retoños y se desecan? Dicen que el árbol ha recibido un *golpe de sol*. El sol es sin embargo, el que excita la vegetación, el que hace crecer la planta, á la que no causa daño, mientras no le falta agua.

Las plantas para desarrollarse bien y pronto necesitan el auxilio del calor solar, sin él no crecerían, y hasta faltaría la vegetación. Es una calumnia suponer al sol capaz de dañar las plantas.

Lo que sucede es que una mariposa que revolotea al rededor del árbol deposita un huevo en un brote tierno para que el calor primaveral, lo avive, nazca la oruga y se introduzca en el interior del brote comiendo su interior dejándole sin comunicación con la planta. Entonces el brote se deseca y quien lo deseca es el sol; pero la causa de todo es el insecto que lo encontrareis en el interior del renuevo destrozándolo para comer la tierna pulpa, dulce y sabrosa para él.

Si no vá á las plantas no cultivadas es porque no son tan tiernas como las que el hombre cultiva con esmero, ni tan nutritivas.

Pedro Estelrich.

Roses blanques

*¿Que tenen aquexes roses
que'l cor sempre m'han robat?
¿Perquè en ses fulles mitx closes
trob l'ideal anyorat?*

*D'un ramell que m'en donaren,
florit al cor del Janer,
tant les roses m'encantaren,
que'en vaig plantar un roser,*

*El perfum de poesia
qu'exhalava aquella flor
tota l'ànima m'omplia...
y encara el sent dins el cor,*

*Fou un bell esplay de branques
y de roses a desdir...*

*Jo us amava, roses blanques,
mes no us gosava cullir.*

*Y a la vida que'm somreya
y a l'amor dolça del eor,
entre'ls ramells jo les veyia
d'aquella esquisida flor.*

*Flor de modestia encisera,
en qualsevol temps reviu,
sia al temps de primavera
o a la calor del estiu.*

*Quant hivernada se cansa
en sa tasca de gelar,
basta un somris de bonansa
per fer tals roses badar.*

*Del verger al cementeri,
per tot se veuen florir
les flors plenes de misteri
que mon cor fan estremir.*

*—Flor qu'al pit dones tendresa,
volada a n-el pensament,
flor del qui sent la bellesa
y estima calladament...*

*Flor que creix per tota banda
regada d'aigua o de plor,
deixem fer una garlanda
per modelarla a mon cor.*

Maria Antonia Salvá.

LO QUE MOS INSPIRA UN DISCURS

(D'UN MESTRE D'INCA)

II

MILLORES

Dit, demunt, demunt, lo que pensam respecte de la festa del arbre, y dexant per lo derrer de tot lo que prometem al final del primer article, comensem avuy lo que volem dir respecte de les millores qu'el Sr. Gelabert desitja per la ciutat d'hont es mestre, y qu'espera del element jove del seu Ajuntament.

¡Millors? Es clar que'n fan falta moltes.

El Sr. Gelabert desitja engrandiment de places, urbanisació de la ciutat, un teatre, y nous edificis per escoles públiques.

Si s'esceptúa el teatre, que mereix un ca-

pitot per separat, estam conformes amb els desixs del Sr. Gelabert; pero trobam que totes aqueixes coses plegades valen molts de dobbés, y que quant se tenguessen, si no s'havien fetes altres millores, que al pareixer son mes necesaries, estaria molt enrrera Inca per arribar al grau elevat de cultura que se pot esperar d'ella.

Mos pareix per exemple que s'hauria de millorar l'higiene de la població: perque noltros hem sentides queixes moltes vegades demunt aquest punt.

Fa cosa d'un mes el corresponsal d'un periodich de Palma escrivia desde Inca que encara qu'el cólera fes molta de via per arribar per tot, a Inca no s'havia donada una sola passa respecte de la netedat; ni una disposició respecte de les basses, de les aigues brutes, y del engrexar porchs dins la ciutat.

Y lo qu'hem llegit al periodich de Palma ho hem vist indicat qualque pich a CA-NOSTRA, y escrit ben clá en l'*Heraldo de Inca*.

¿No li pareix al Sr. Gelabert, que demostren poch interès pel benestar d'un poble els que no vel-len per la seva higiene?

Y pot dirse que hi ha higiene a una població quant els femers no's netexen d'hora, quant s'engrexen porchs dins el casco mateix constituint un foc d'infeccions; quant a lo millor se tiren al mix del carrer aygos que no son netes y amb sa mala olor posen en perill la salut dels veynats y dels que passen?

Es cert que n'hi ha que estan alerta a n-aqueixes coses; pero no dupti el Sr. Gelabert que respecte d'axò hi ha molt que corretgir y millorar; que si s'han donades disposicions, no s'han cumplides mes que a mitjes, per sa sencilla raó de que ningú s'es cuidat de fer les cumplir de tot d'un modo serio y formal.

Y no's raro que hi haja particulars que sien un poch descuydats en axò d'aigos brutes y coses per l'estil, quant, segons els nostres informes, hi ha unes cuantes clavegueres que treuen les d'una part de la ciutat y queden destapades casi tot d'una qu'en surten, empesant amb una olor malsana tots els contorns.

Si s'enmalaltex una persona per efecte dels microbis que se desprenen de punts axí, no sabrá ningú si culpar la soll del veynat, o l'aygo qu'ha trepitjada quant passava per un carrer regat, o les clavagueres que hauria de tapar l'Ajuntament.

Bo seria que hi hages a Inca una plassa ampla y ben arreglada, pero estiga segur el Sr. Gelabert que no s'en duria molt bona impressió el qui per arribar a n-aqueixa plassa hagués de veurer o sentir qualque cosa d'aqueixes que noltros trobam que s'haurien de corretgir en primer lloch: perque l'higiene es a n-el nostre concepte la primera millora de calsevol població.

Y de les altres millors ¿qu'en direm?

Queda molt que dir, y suposat que no mos hi cap aquest pich, seguirem un altre dia.

Dr. X.

*La Redacció y Administració de Ca-Nostra
es son mudades a n-el carré de la Murta, 5,
Inca.*

Cansons

*Ametleret abondós
de vorera de cami,
tu serás agre per mi
y per altre saborós.*

*Anit passada a les nou
me despedia de vos;
quin parlá tan amorós
teniu, careta de sol!*

*Alsa los teus uys garrida,
no'ls alsis per mirarmè,
alsalos y tendrás plè
de veure fint ma vida.*

*Anit passada rallares
amb s'estimat des meu có;
no serla rès això,
¿t'encara'l mal conseyares.*

*Atlota, vols que fassem
un reformament d'amós?
no hu dich per un any ni dos,
sinó pel temps que viurem.*

DIÁLEC ENTRE AMICS

SOBRE LES MODES

Abdòn.—¡Oh! ¿que sou vos, Sen Pere? ¿que'm fa de temps que no vos havia vist?

Sen Pere.—Des que mos verem pel pancaritat de Santa Magdalena, que ferem riure tant ses beates.

Abdòn.—Si que teniu raó. Y que tal?...¿Com vos ha dit aquest estiu?

Sen Pere.—Casi no som sorlit de sa posesió; sols som vengut a Inca per les festes de carré. Y que vols qu'et diga; no sé qu'han tornades ses atlotes qu'han perdut tot el gust en so vestir.

A.—Que les trobareu?

S. P.—Que totes parexien que sortien d'escurar. Totes anaven atrossades, curtes, arro-mangades, escotades, pinnetes de roba, faltant poc per anar en cos de camia.

A.—¡Ah! Sen Pere! Vos ja sou del altra món. Axò es sa moda duyta demunt els figurins de Paris.

S. P.—No hu crec.

A.—No hu cregueu. Vos estau a vesat a veure pageses fresques, vestides plantosament a l'anliga husansa; y ara el veure aquest vestits espedats y esquefits, totes vos parexen qu'han dexat el fragay de ses mans.

S. P.—Ni més ni pus... ¿Com puc creure que sia moda dur uns vestits tan estirals que parex que no ha bastat sa roba? Algunes en vaig veure que la duyen tan espedada a ses anques, que cada passa que donaven veyen un cop d'anqué que bullava.

A.—Si qu'e-hu es una ocurrencia ben rara, Sen Pere; que'l sexo bell, que Deu l'ha dotat de tantes perfeccions per la cara, vulga fer sortir la gracia per ses anques; y apesar de tot, Sen Pere, axò es sa moda.

S. P.—Me resistec a creure que sia moda. Vaig veure moltes fadrines que parexien casadotes; duyen la forma dels pits molt amollada, cas les arribaven a la cintura; creime

Abdòn, qu'al veure allò me vengueren judicis temeraris... sobre sa vida privada.

A.—Tot axò es ben vè, Sen Pere. Un temps les casades s'esforsaven per no mostrá la forma dels pits per parexe fadrines curioses y estirades; y ara les fadrines, s'esforsen per abullá lo que no tenen, encara que si hajen de posar coxinets. Jo no sé si ho fan per parexe casades, lo cert es que la moda les ne dona especte per burla y afronta de la seua honradés. Es de créire que moltes son innocentes y no s'han fet càrrec del melait papé que fan.

S. P.—Vaja unes modes més cotxines. Tenc de dir a sa Madona que no vulga que cap fiya seua duga aquesta moda indecenta.

A.—Fereu santament.

S. P.—Escolla; y nigú ha predicat contra aquest modo de vestir?

A.—Molt; però molt. El Papa ja fá anys que doná la veu d'alerta a n-els bisbes. Els bisbes han axortat al poble feel sobre l'inconvenients de la moda del dimoni, y els escriptors y escriptores catòlics han escampada molta tinta per fer veure que la dona se rebaxa en la seua dignitat ab l'elegancia diabòlica dels vestits del dia; però la dona, veyera, caprítxosa, cevellet aygolós, no s'ha escollat raons per anar de moda.

S. P.—Y ¿assistexen a la iglesia ab aquests vestits?

A.—Si, Sen Pere. Ab excusa de no anar rancis, la moda moderna fins y tot ha entrat a la gent que fa professió de devota.

S. P.—Si jo fos rector les treya defora de la iglesia. ¿Que no saps que va fer un custos de San Francesc, qu'era molt determinat? Idò va treure defora de la iglesia a les dones que auaven a guanyar el jubileu vestides a la fresca; y dins dos anys totes hi anaren vestides a la calenta, vuy dir... ab manteta.

A.—Una cosa semblant diuen que ha fet el Rector de San Eutaria de Palma. Ha dit a les senyores palmesanes, qu'es vestit que duyen en lloc de parexe un vestit de moda parex un vestit de geure, que les veyen sa carn, y que no volia qu'ab vestit de geure anassen en la seua parroquia a rebre la comunió.

S. P.—Jo no som cap beato, com tu saps; però anar a la iglesia axí parex que van a escarnir la modestia dels sants y a profanar el temple de Deu.

A.—Mirau lo que diu un periòdic que duc dins sa butxaca: *los PP. Franciscanos de Zaráuz han fijado en el pórtico de su iglesia el siguiente anuncio:*

«Siendo la iglesia casa de Dios y antecámara del cielo, donde Jesucristo Rey de Reyes y Señor de los que dominan, habita personalmente en el agosto Sacramento, rodeado de ejércitos de ángeles que le alaban y lo bendicen, es obligación de todo cristiano evitar con sumo cuidado toda irreverencia y desacato á Dios en su templo.

«Por tanto se ruega encarecidamente á toda persona de cualquier condición ó clase que sea, no entre en la iglesia con vestidos poco decentes, escotes de brazos y cuellos; y sería irreverente y escandaloso que en esa forma se acerquen á la Sagrada Mesa á recibir el Pan

de los Angeles, por lo que, si alguna se presenta así, el sacerdote se verá en la presición de pasar adelante, sin darle la comunió.»

S. P.—Axí les escalivarám aquests bons frarets; però a mi m'ocurrex un dupte: que no deu está conforme a l'esperit de la iglesia al fer empagair a ningú, quant se pot combregar en pecat mortal per evitar l'escándol de los circunstants, com diu la doctrina cristiana.

A.—Hi ha que distingir, Sen Pere. Se pot combregar en pecat mortal, quan s'está arrepenit y la falta está a n-el secret de la conciencia del combregant; però el qui vestex escandalosament s'escándol el du a la vista de tothom, y tant si li donen la comunió com si l'e-hi neguen no s'evita l'escándol dels circunstants.

S. P.—El dimoni ets Abdòn per filosofar. Sempre m'ha agradat la teua conversa aguda y discreta.

A.—Y la vostra també, puis apesar que sou un homo pagés y antic teniu més sentit comú que molts qu'han frequentat universitats.

HEROISME D'UN RECTOR

Fa pocs dies que Mossen Isidor, rector de Benicasim (Castellón) se passeljava per la plaça de Benicasim ab dos amics, quan veu que un ninet lluyta ab les ones dins el mar, entre angunies de mort. El sacerdot se tira al agua, arriba nedant fins allà ont era el nin y aquest se penja pel coll, sens darli temps de pendre les precaucions necessaries, enfonçantse tots dos. Tot y ofeganise el sacerdot, lográ mantenir fora del aygua dues y tres vegades el cos del nin, el qual, arribanthi els dos amics del sacerdot quetambé s'havían tirat a l'aygua, pogué ser tret y salvat. Els esforços que's feren per salvar a Mossén Oliver foren inútils: sobre la superfície de les aygues aparegué difunt el cos del sacerdot heròich. Tota la població de Benicasim consternada ha passat per davant d'aquell cadáver depositanthi les flors del seu afecte y de la seva admiració. Ben merescudes les tenia.

Y nosaltres rendim també el degut homenatge al heroisme d'aqueix sacerdot, retrayent la seva caritat com exemple confortant y ennoblidor, sempre molt oportú per confondre l'egoisme.

Actes Religiosos

Dia 17, diumenge, a la capella del cementeri, a les 4 y mitja del capvespre, després del rosari, se comensará, la novena d'ánimes que acabarà ab un responso cantat.

Tots els demés diumenjes continuarà a la metexa hora, finalisantse el dia de Tots Sants.

—En la capella del convent de la Sagrada Familia (Monjes terciaries) s'hi celebrarà la festa de les Llagues de Sant Francesc.

Dia 17. A les 6 y mitja de s'horabaixa solemnes completes.

Dia 18. A les 7 missa de comunió general, a les 10 ofici major ab sermó per Mossen Joseph Auba, cantantse una partidura del Mestre Torres.

Entrada de fosca, esposició menor de N. A., etzercissi a les llagues del Seráfico Patriarca, Te-Deum y reserva.

—A San Domingo, el primer diumenge d'Octubre, s'hi farà festa de la Mare de Deu del Rosari.

Dia 30 de Septembre, entrada de nit rosari, y completes.

Dia 1 d'Octubre, a les 7 missa de comunió general, a les 9 y mitja tercia cantada y tot d'una ofici major ab sermó per Mn. Joseph Auba.

Al capvespre, a les 3 y mitja, vespres cantades, processó del San Rossari per la Ciutat y enseguida plática pel metex orador del matí.

Cronico d'Inca

Setembre de 1911.

—Abans de tot volem aclarir una noticia que dárem a la crónica anterior. Diguerem que dins tres anys la guardia diurna y nocturna d'aquesta Ciutat no havia fet cap denuncia a n-els jutjats, referintnos a la guardia municipal y no a la benemèrita Guardia Civil qu'en fa de denuncies sovint particularment d'abús de pastures. Les dues denuncies que croniqueljàrem eren fetes per ella.

Dia 29 del mes passat se sembrá a la plassa de la iglesia de Sant Francesc un gros fassé, que fa molta planta, puis ja tenia uns 25 anys, surat dins el jardí de l'amon Joseph Campins retratista y que aquest ha cedit a la plassa pública en obsequi dels frares.

Dia 2.—Una comissió del Ajuntament composta de Sr. Batle y els retgidors D. A. Amer, D. P. Batle, L'amon A. Ramis y el Sr. Secretari, visita lo Exm. Ex-president de Ministres D. Antoni Maura, a la possessió de s'Aticaria ab l'objecte de complimentarlo y agrairli les atencions que tengué a la comissió que l'any passat va anar a Madrid per gestionar el crèdit cedit pel corté de la tropa qu'es fa a Inca.

Dia 7.—Avuy ha comparaguda molta gent a nostro Mercat. A n-el *Pes des bessó* se pagava aquest producte de nostros camps a 100'50 ptas. el quintá tot el que se presentava qu'era molt. A les cases de can Xegarro y can Peixorra les báscules no daven raó a pesar a 100 ptes., essent moltíssima l'ensecada que s'es feta per embarcar.

Dia 10.—Altra vegada ordenació rigurosa del descans dominical en nostros tendes y botigues. Els dependents del comer de Palma tots els diumengen recorren els pobles principalment a Inca y Manacor per veure s'hi se complex, donant part al Governador de les infraccions. El comer d'Inca se queixa dels grans perjudicis que li ocasiona el seu compliment a causa que a Sa Pobla, y altres pobles no se complex y se fa mercat, y axí costará molta pena el lograr qu'el descans dominical sia un fet a Mallorca.

Dia 11.—A causa de la calorassa que fa y a les maialties que mos amenassen encara no's son ubertes a Inca les escoles oficials.

Dia 14.—Molta gent a nostro mercat, parex una fira: El bessó a 102 ptes el quintá.

Se fan moltes barrines.

Els porcs petits per engrexá van a un ull. Devant noltros no'm volgueren donar un a 15 pesetes l'arrova.

Dia 15.—Comensen a vermar alguns vineeters d'Inca. La verema no té demanda, tant poca, qu'encara no li ha preus.

Cultura Popular

LA PROTECCIÓ DELS AUCELLS

L'Alemania ha sotmés a una reglamentació molt severa la protecció dels aucells y'l «Vogelschutzverein» (Societat protectora d'aucells) troba una part de sa forsa en l'ajuda del Govern.

A les ciutats, com a n-el camp, l'existència de la Societat se mostra pel nombre y la varietat de medis adoptats per una protecció eficaz.

Mentres la estació es freda, quan la terra está cuberta de neu, els aucells reben de la Societat l'aliment. Uns prestatges de fusta, quines dimensions son de 30 per 50 centimetres, abrigats per un enteulat y posats sobre un peu de 1'20 metres d'alsada y voltats de zinch per evitat que les rates s'hi enfilin, son colocats a n-els arbres, parchs y avingudes. Tots els dematins un empleat hi posa molles de pa y grans variats, que no torben esser consumits pels aucells ab la més gran tranquil·litat.

¿Y'ls nins no los perseguen? De cap manera, y per varies causes; perque en la escola (obligatoria y bax la responsabilitat dels pares) los fan veure l'utilitat dels aucells;

los ensenyen cuadros sugesiús d'aucells menjantse'ls cucs, les larves y'ls insectes.

Els prestatges d'alimentació están ademés bax l'esment de la policia, y a n-el enteulat hi ha una inscripció *Recomanat al cuidado del públic*. Aquesta frase solament, li dona immunitat absoluta.

En quant a n-els enemics dels aucells, sa destrucció está assegurada pel sistema de les primes. Els falcons, mussols, esparvers etz. están subjectes a un vertader regisme de terror. La seva cassa está autorisada tot l'any y les primes acordades, diferentes segons la especie, son pegades immediatament sense cap formalitat, sols ab la presentació del cap del animal que desseguida es destruhit.

Pera reproduir els aucells los fan abrics aont poden colocar sos nius. Capses d'una munió de formes y ab un sol forat per aont pot entrar just l'aucell, son colocades ab estaques a una alsada de 3 o 4 metres, y volta-des de zinch pera privar la intervenció de les rates.

No hi ha passej ni avenguda aont eis arbres no tenguen un, dos y fins tres nius d'aquesta classe. En cada jardí n'hi ha sis o set, y sobrelot aont més abunden es a n-el camp.

Lo poble més petit no dexa de tenir sa petita població de nius.

Inútil es dir que'ls habitants de les ciutats y pobles assegurin a sos hostes una protecció ilimitada. No solament no los destrueixen sino que ni tracten d'agafarlos quan son més grossos, pera divertir-se ab ells com fan els nins d'Espanya.

Els resultats d'aquesta protecció son ben clars, observant que a la Alemania es molt escàs lo nombre de cullites que's perden per plagues d'insectes y cucs.

Prenguem aquest exemple dels alemanys.

L'ART DE FER FORTUNA A AMÉRICA

Lo célebre Barnúm ha llegat al mon l'art de fer fortuna a America, formulat en deu manaments, que son los següents:

- 1.er Tria la classe de negoci que més s'adaptin a vostres inclinacions.
- 2.^{on} Es d'absoluta necessitat que vostra paraula sia sagrada.
- 3.º Sia lo que's vulla que fesseu, posavhi sempre totes vostres forces.
- 4.^t No fesseu us de begudes alcohòliques.
- 5.^t Confiau sens esser massa visionaris.
- 6.e No partigueu may vostres esforços.
- 7.e Tengau bons empleats.
- 8.e No economiseu may la publicitat.
- 9.e Sigau estalviadors.
- 10.e No conteu més que ab vosaltres mateixos.

PAQUETES PASTILLAS PESETAS

1.ª marca: Chocoate de la Trapa. 400 gramos 14, 16 y 24 1'25, 1'50, 1'75, 2 y 2'50.

2.ª marca: Chocolate de la Familia 460 < 14 y 16 1'50, 1'75, 2 y 2'50

3.ª marca: Chocolate Económico 350 < 16 1 y 1'25

Elaborados según fórmula aprobada por los Laboratorios Químicos Municipales de Madrid Pamplona y San Sebastián.—Cajitas de Merienda, 3 pesetas, con 64 raciones. Descuentos desde 50 paquetes. Portes abonados desde 100 paquetes, hasta la estación más proxima. Se fabrica con canela, en ella y á la vainilla. No se carga nunca el embalaje. Se hacen tareas de encargos de 50 paquetes. Al detall, principales ultramarinos.

ALMACENES MONTANER

SINDICATO 2 á 10 Y MILAGRO 1 á 11

PALMA

Pañería, Sastrería, Novedades, para Señora y Caballero, Camisería, Lencería, Mantelería, Confección de blanco, Géneros de punto Estatuaría Religiosa, Plata Meneses, Medallas, Rosarios, Objetos para Regalos, Efectos Militares, Uniformes, Gorras, Espadería, Corbatería, Tapices, Alfombras y Corinajes.

EN LA SUCURSAL "CAN BITLA,"

ROPAS HECHAS Y SASTRERÍA ECONÓMICA

LLIBRERIA "LA BONA CAUSA," d'En Miquel Durán Seurina

Propaganda Catòlica

Hi ha devocionaris, manuals de meditació, tractats de mística anys cristians, contravòrcia religiosa, doctrines y obres catequístiques de diferents autors, fulletes propies per repartir als actes del culte catòlic y... relacions amb les principals llibreries religioses d'Espanya y estranjer.

Ensenyansa Primaria

Enciclopedies, llibres de lecura de fácil y difícil delletreg, manuscrits de distins autors, llibres de premis y coneixements útils, carteres y porta-llibres, plagues petites y grosses en paper superior, plecs llisos y litografiats, plomes, lapiceres: un de tot, bó y barato.

Secció de dibuix

Capses de compassos baratíssimes, escuadres, retgles, lapiceres de colors, gomes, quaderns de dibuix, en especial els métodos de Pelfort, Ferrer y Humbert, plagues quadriculades per copiar &.

Novel·les

D'aquelles qu'es fan llegir, que daliten y moralissen, que poden correr descansadament en mans de l'innocencia, d'autors de tanta pura ortodoxia com el P. Coloma y Schmid.

Targetes postals

La pornografia no entera nostres mostradors y álbuns tipos, paisatjes, marines, vistes perspectives demanau.

Estamparia

Ne tenim un floret de grosses y petites que vos veureu embarratsats per triar tan hermosos son.

Sobres y papés per cartes

Retxats, en blanc, de dol, a la pasta, casi regalats. Y qui no heu creu que hi venga a cercarne y trobará per vuitanta céntims, cent fulls o cent sobres qu'en poden fer escriptures de notari.

Carrer de la Murta, 5, INCA.